

SZÖVEG –
HORVÁTH PÁL filozófus

SOROZAT –
LÉTKÉRDÉS

PROFÁN ÉS SZENT SZERETET

Világunkban sokan, sokféleképpen, vallásos vagy vallástalan módon is ünneplik karácsonyt. Van, aki az éjféli misében hódol Jézus születésének emléke, a megtestesülés szent titka előtt, míg mások övéik körében, ajándékokat cserélve, a profán, emberi együttlét kivételes pillanataként élik meg ezt a napot. Közben pedig az emberek zöme – vesse pillantását az égre vagy a földre – hiszi, hogy karácsony „a szeretet ünnepe”, de hogy mi ez a szeretet, miképpen kell gyakorolni, kit és hogyan kell szeretni, abban már erősen megoszlanak a vélemények.

- ◆ Sokan elégszenek meg azzal, hogy a szeretet lényege az ajándékozás, a másokkal való megbékélt együttlét. Aki magának a szeretetnek is hátat fordít, közhelynek vagy érzélgősségnek tekinti, a munkaszünetben vagy az ünnepi evésben-ivásban, a karácsonyi vásárok forgatagában leli az örömet. Pedig a szeretet vágya és képessége az egyik legtitokzatosabb dolog az életünkben. Nem nemes érzelem vagy kivételes lelki képesség, és több, mint a vonzalom vagy akár a szerelem. Bennünk lakozó, értelmünket, akaratunkat meghaladó misztérium, ugyanakkor pedig profán hétköznapijaink kivételes, kitüntetett pillanata. Ünnepe is, hiszen kiemel a mindennapok rutinjából, különleges alkalmat kínálva arra, hogy kifejezzük lelkünk legmélyebb rezdüléseit mások iránt.

A valódi, hiteles szeretet nem más, mint önmagunk korlátlan megnyitása mások felé, amelyre a partner hasonló önatadással válaszol.

Nem pusztán békés, intim együttlét, találkozási alkalom, ajándékok cseréje, akkor sem, ha tárgyakban, gesztusokban és külsőségekben is próbáljuk megjeleníteni mindazt, ami lelki-szellemi értelemben van közöttünk. A nyugati, keresztény kultúrában felnőtt ember nem érzi már magáénak a szent születésre, a bibliai történetre való emlékezést, de ha nem is tudatosítja, valójában mégis a szeretet mindent felülmúló ereje előtt tiszteleg ilyenkor. A titokzatos erő előtt, amely eget és földet, Istent és embert, embert és embert összeköt, amely arra tesz képessé minket, hogy a köznapok póré és egyhangú észszerűségét feledve időről időre képesek legyünk felülmúlni önmagunkat. Ebben az értelemben karácsony egyszerre az emberi és az emberfeletti szeretet alkalmá, ünnepe, talán akaratlanul és ösztönösen is engedelmes válasz arra a felszólításra, amelyet Jézus így fogalmaz Máté evangéliuma szerint: „Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez az első és legnagyobb parancs. A második hasonló: Szeresd felebarátodat, mint saját magadat.”

Eredeti, a keresztény hitben és hagyományban őrzött tartalma szerint karácsony az Isten szeretetének elfogadó és viszonzó ünneplése.

Azé az Istené, aki „úgy szerette a világot, hogy egyszülött fiát adta érte.” Ebben a szent jelentésében, amelyben elválaszthatatlan Isten és az embertárs jelenléte, karácsony az égi és a földi szeretet közössége, amely a Jézus születésére való emlékezésben ölt testet, arra figyelmeztetve Pál apostol szavával, hogy „a szeretet soha el nem múlik”.

A karácsony keresztény hagyománya nem merülhet ki az ünnep szakrális tartalmában, hiszen szeretet-üzenete nem pusztán arra a szent történetre utal, Betlehemre, ahol egykor ég és föld összeért. A hitünk, keresztény értékvilágunk alapját hordozó krisztusi főparancs éppen arról szól, hogy a szeretetnek nemcsak határa és mértéke nincsen, hanem tárgya sem szűkíthető le csak a szent, az égi vagy csak a profán, földi valóságra. Aki valóban akar, próbál, tud karácsony idején szeretni és szeretve lenni, és a szeretet misztériumát akarja megünnepelni, nem elégedhet meg a családi otthon melegében a karácsonyfa alá sorjázott csomagokkal, közös, nagy ebédekkel, vacsorákkal, a karácsonyi vásárok forgatagával, mert az igazi szeretet mindig több, erősebb, mint az azt kifejezni hivatott tárgyak, tettek, rövid pillanatok. De üres marad annak az ünnepe

is, akinek csak a templomok homálya, a zúgó orgona, a díszes betlehem áhítatos szeretethangulata jelenti a karácsonyt, miközben társtalan, mogorva, magányos.

Az istentelen szeretet földhöz ragadt, üzleties, az önzés, a színlelés, az önimádat világa; az embertelen szeretet pedig háttáfordítás a jelennek, kivonulás a társas, földi, közösségi lét természetes közegéből.

Bármelyik végletet tekintjük is, benne éppen a szeretet az, ami torzul, hiszen a szeretet egyszerre emberi és emberfeletti, profán és szent képesség és állapot. Az ember csak szeretetében tudja felülmúlni önmagát, szeretete képes hidat verni ég és föld között, ez az eszköze annak, hogy zsúfolt, rohanó, pillanatról pillanatra változó, mulandóságra szánt világunkban ne legyünk lélektelenné, ne maradjunk egyedül.

Karácsony szent és profán értelemben is a szeretet ünnepe.

Van, aki hisz ma ebben, és van, aki nem. Van, aki Jézus születését, mások a fenyőfa alatt sorakozó ajándékokat tekintik. Ám aki valóban akar, próbál, tud szeretni és szeretve lenni, az a szeretet misztériumát akarja megünnepelni. Annak hittel vagy hitetlenül arra kell emlékeznie, azt kell ünnepelnie, aki ezt egykor – értünk és helyettünk – tökéletesen megvalósította. ♦